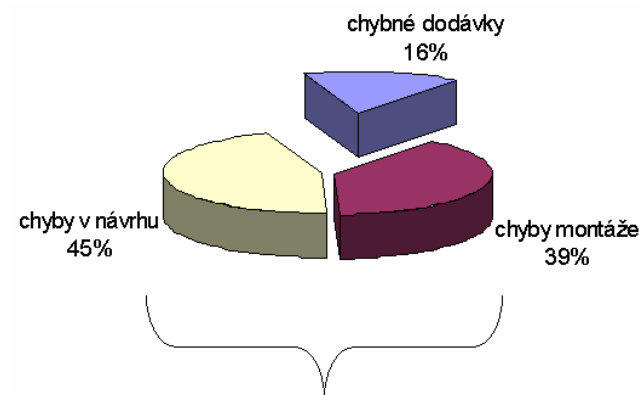
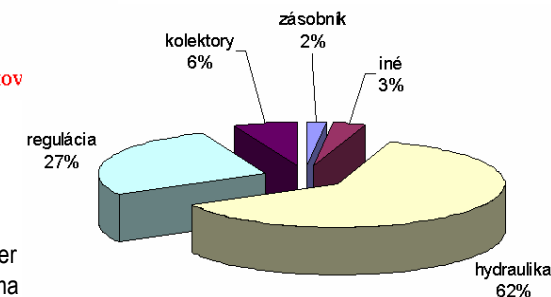

Zkušenosti z realizace velkých solárních systémů

Ing. Alfréd Gottas
THERMO/SOLAR Žiar s.r.o. Žiar nad Hronom
www.thermosolar.sk

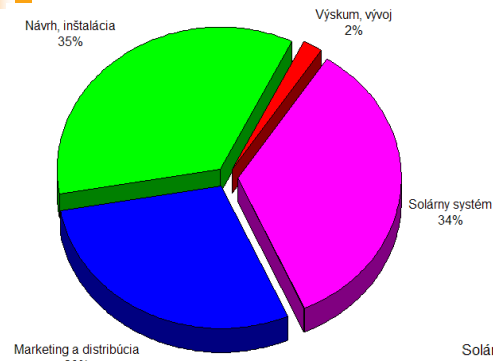
Plánovanie a montáž = hlavná príčina nedostatkov

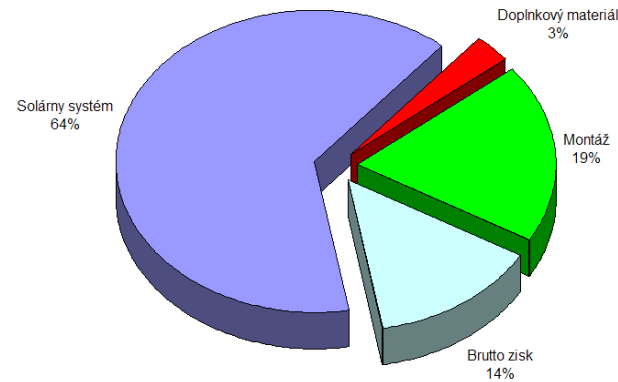
Zdroj: 14. Symposium Thermische Solaranlagen, Kloster
12.-14. Mai 2004 Christian Keilholz, Fa. Solarklima

- určenie hodnoty investície
- návrh
- realizácia
- monitoring
- príklady

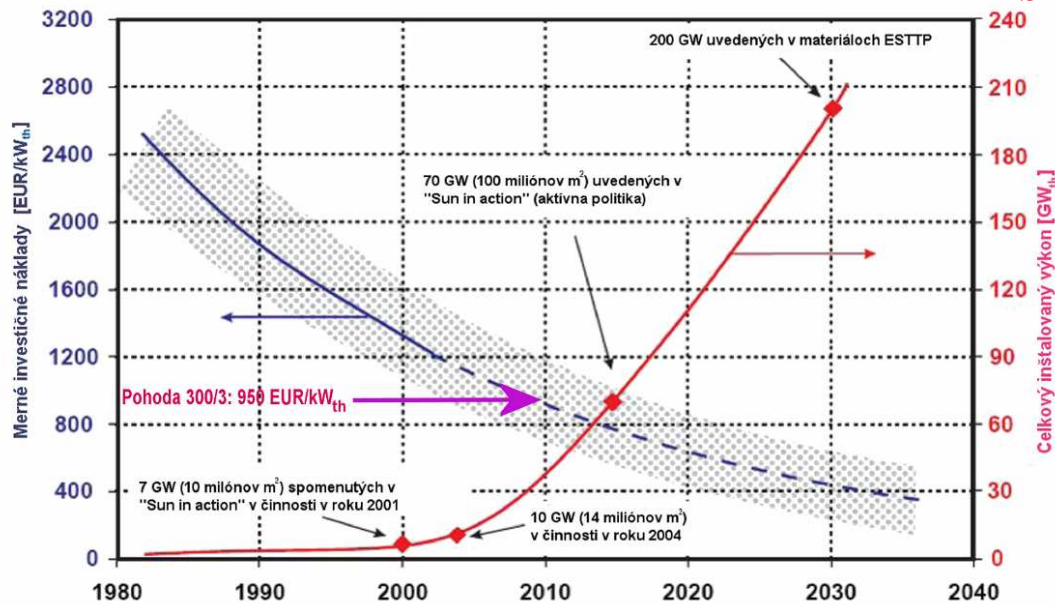
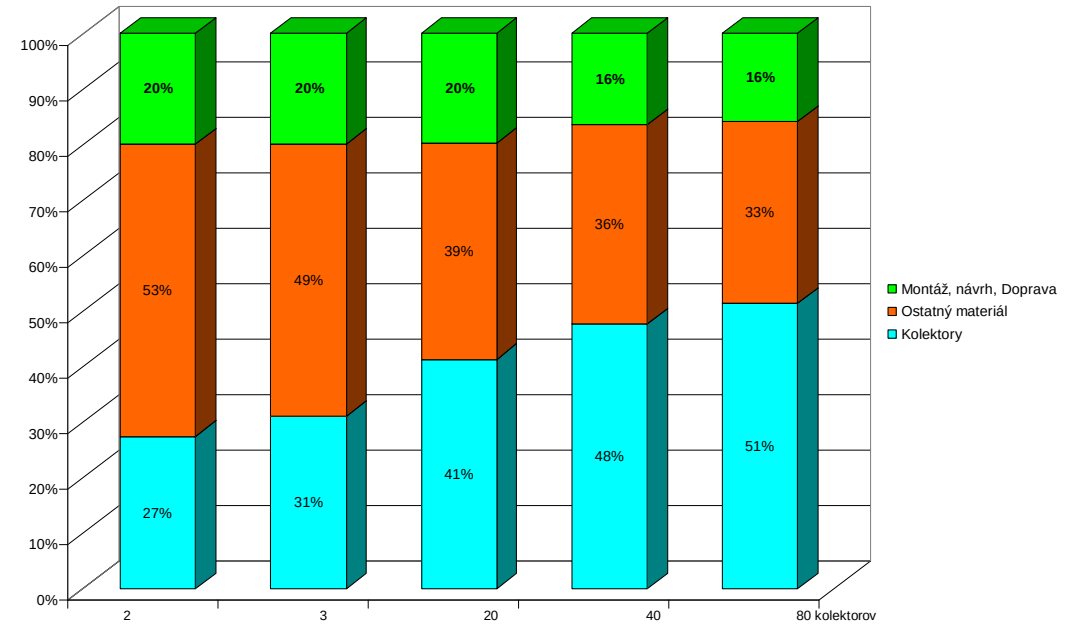
Investičné náklady pri veľkých systémoch

Štúdia ESTTP

Prieskum THERMO/SOLARU

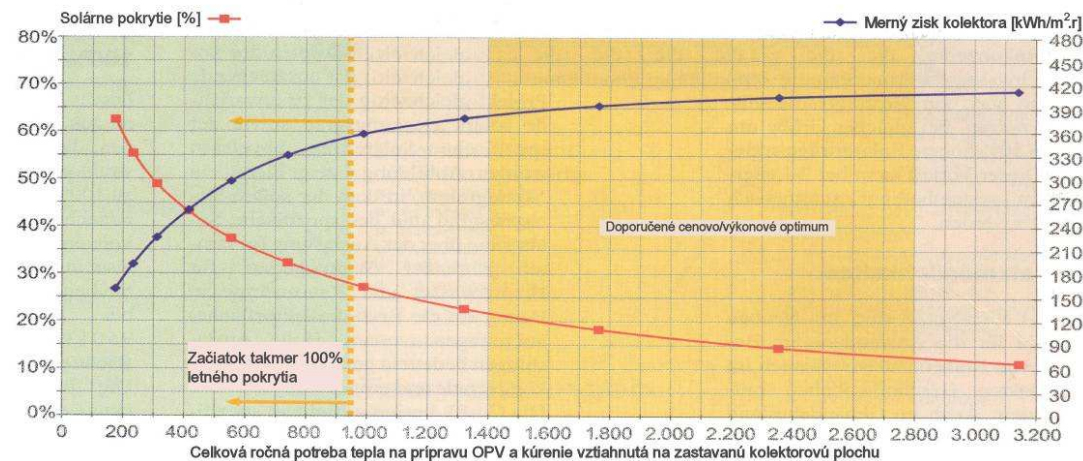
Vývoj merných investičných nákladov a inštalovaných výkonov solárnych systémov v strednej Európe,
zdroj:www.esttp.org

Ceny:

- malé solárne zariadenia (20-30 m²) ~ 600 – 800 € / m² (15 – 20 t. Kč)
- väčšie solárne zariadenia (300-400 m²) ~ 400 – 500 € / m² (10 – 12.5 t. Kč)
- všeobecne:
  - možné rozdiely – integrácia do strechy, rovná strecha, disponibilné zásobníky, dĺžka spojovacích potrubí a pod.
- špecifické náklady navyše na m² bytovej plochy ~ 15 – 35 €/ m² (375 – 875 Kč)
t.j. 1 – 1,5 % nákladov na byt

Etapa návrhu

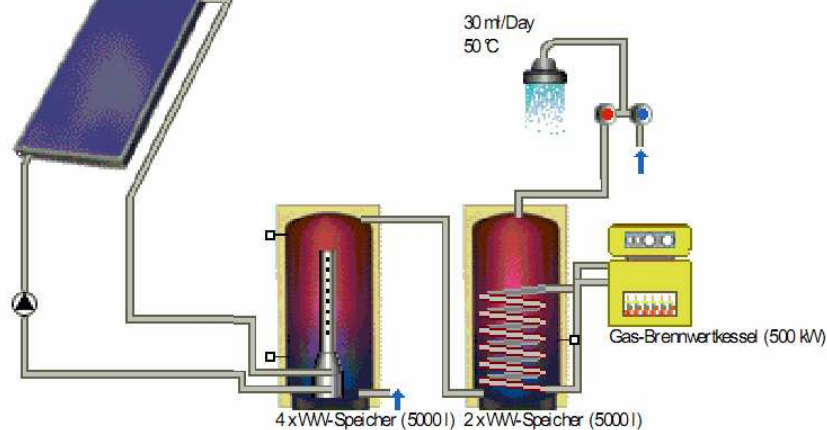
Nomogram na stanovenie zastavane kolektorovej plochy, solárneho pokrytia a merného zisku kolektorov (Graz, orientácia juh, sklon 45°, štandardný plochý kolektor)
Zdroj: EE 03/2004

- predpokladá sa zásobník o veľkosti 50 l / m² zastavanej kolektorovej plochy
- cenovo/výkonové optimum: od 12 % celkového pokrytia potreb solárom (0,9 m²/osobu) do 20 % (1,4 m²/osobu)

Softvérová dimenzácia

200x HELIOSTAR 300 N 1
Total Gross Surface Area: 404,80 m²
Azimuth: 0°
Incl: 30°

- použitý program: T-SOL (iné možnosti: Polysan, Getsolar, ...)
- dôraz na presnosť určenia odberovej krivky – najlepšie je meranie pred realizáciou

Softvérová dimenzácia

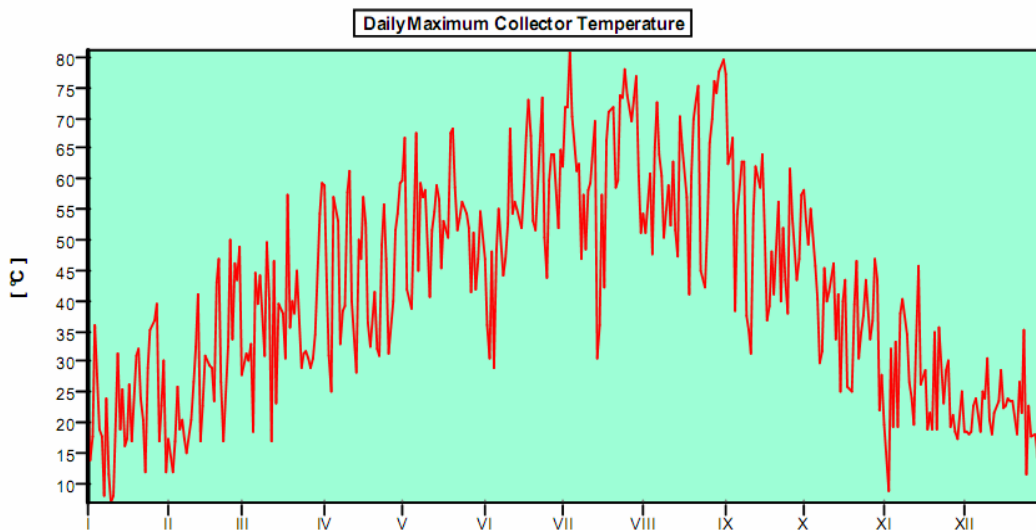
Results of Annual Simulation

Installed Collector Power:	283,36 kW	
Collector Surface Area Irradiation:	512,18 MWh	1 470,09 kWh/m ²
Energy Produced by Collectors:	269,76 MWh	774,30 kWh/m ²
Energy Produced by Collector Loop:	266,61 MWh	765,25 kWh/m ²

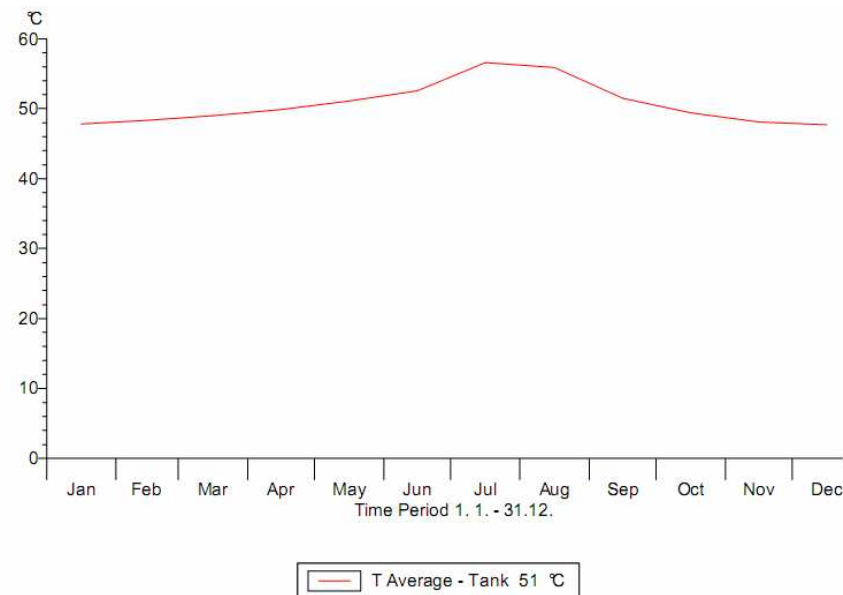
DHW Heating Energy Supply:	509,64 MWh
Solar Contribution to DHW:	264,25 MWh
Energy from Auxiliary Heating:	249,46 MWh

Natural Gas (H) Savings:	32 427,0 m ³
CO2 Emissions Avoided:	68 571,54 kg
DHW Solar Fraction:	51,4 %
Fractional Energy Savings (prEN 12976):	51,7 %
System Efficiency:	51,6 %

- použitý program: T-SOL
- výsledok dimenzácie: energetický zisk versus účinnosť

- použitý program: T-SOL
- výsledok dimenzácie: výstupná teplota na kolektoroch je znakom dobrej dimenzácie

- použitý program: T-SOL
- výsledok dimenzácie: priemerná teplota v zásobníku

Zásobovanie CZT – súčasný stav:

Spotreba teplej vody:	....	2800 m ³ / rok
Spotreba tepla pre ohrev:	....	850 GJ / rok
Cena tepla pre ohrev:	....	683 Sk (22,67 EUR) / GJ
Náklady na ohrev teplej vody pre rok 2005:	....	850 * 683 (22,67 EUR) = 580 550 Sk (19270,72 EUR)

Lokálny kotol + solárny systém – navrhované riešenie:

Solárny systém (80 kolektorov + infraštruktúra)	....	2 500 000 Sk (82984,79 EUR)
Lokálny kotol + montáž + legislatíva	....	200 000 Sk (6638,78 EUR)
Investičné náklady spolu:	....	2 700 000 Sk (89623,58 EUR)

Počítačová simulácia v SW T-Sol Pro (potreba tepla: 121,04 MWh = 435,75 GJ/rok)

Zisk zo solára (55 %)	.... 66,75 MWh	=	240,30 GJ
Potreba doohrevu na 50 °C:	.... 121,04 – 66,75 = 54,29 MWh	=	5 715 m ³ plynu
Náklady na doohrev:	.... 5715 m ³ x 12Sk (0,39 EUR) / m ³ =		68 580 Sk (2276,43 EUR)
Prevádzka kotla, sprievodné náklady (odhad)	....		30 000 Sk (995,80 EUR)
Prevádzkové náklady spolu:	.... (68 580 + 30 000)	=	98 580 Sk (3272,25 EUR)

$$N = \frac{2\,700\,000 / 89\,623,58 \text{ EUR}}{(580\,550 / 19\,270,72 \text{ EUR}) - (98\,580 / 3\,272,25 \text{ EUR})} = 5,6 \text{ roka}$$

V tomto prípade je návratnosť 5,6 roka, je to však prostá návratnosť, bez uvažovania rastu cene energií v priebehu týchto rokov. Realita bude zrejme 4 – 5 rokov. Dôležité je v tomto prípade nehodnotiť návratnosť solárneho systému, ale návratnosť realizácie lokálneho zdroja teplej vody.

Etapa realizácie

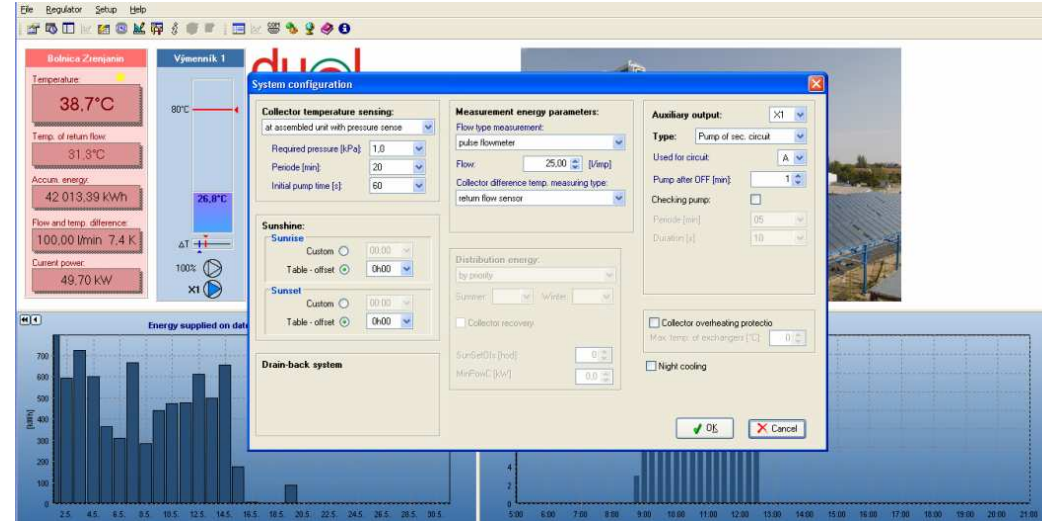

- presnosť odberovej krivky – správnosť dimenzácie
- určenie vedľajších nákladov projektu – napr. slabá únosnosť strechy
- vhodné umiestnenie systému
- dodržanie vykonávacieho projektu – kooperácie
- korektné riešenie dilatácií
- správne odvzdušnenie
- dodržiavanie prevádzkového režimu systému
- vandali, vtáky, počasie
- servis, kontrola teplotnosnej kvapaliny, kontrola tlaku v systéme
- reálnosť očakávaní investora

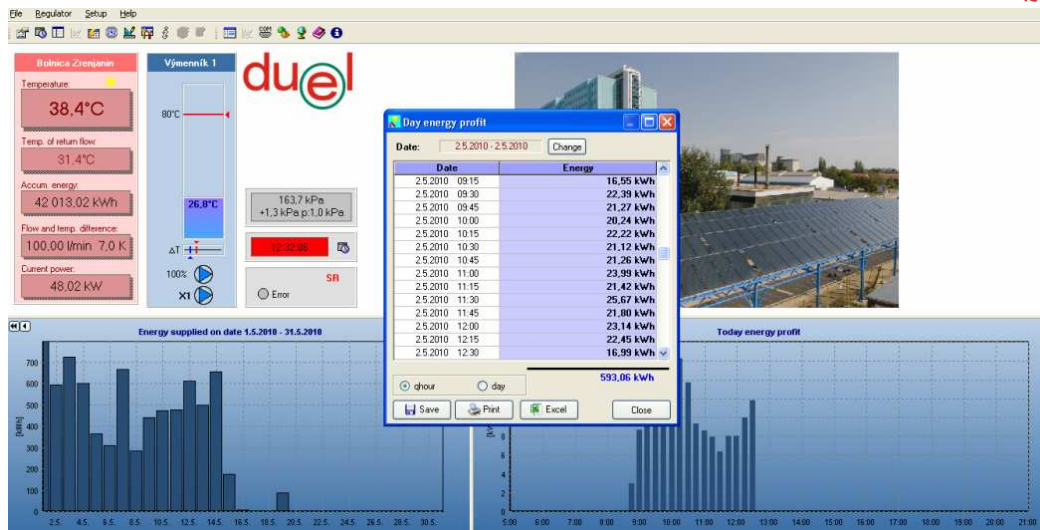
Etapa monitorovania

- zber údajov, ale aj možnosť ovplyvnenia chovania systému – vzdialené programovanie regulátora – teploty, prietoky, ...

Monitor vzdialenej konfigurácie regulátora

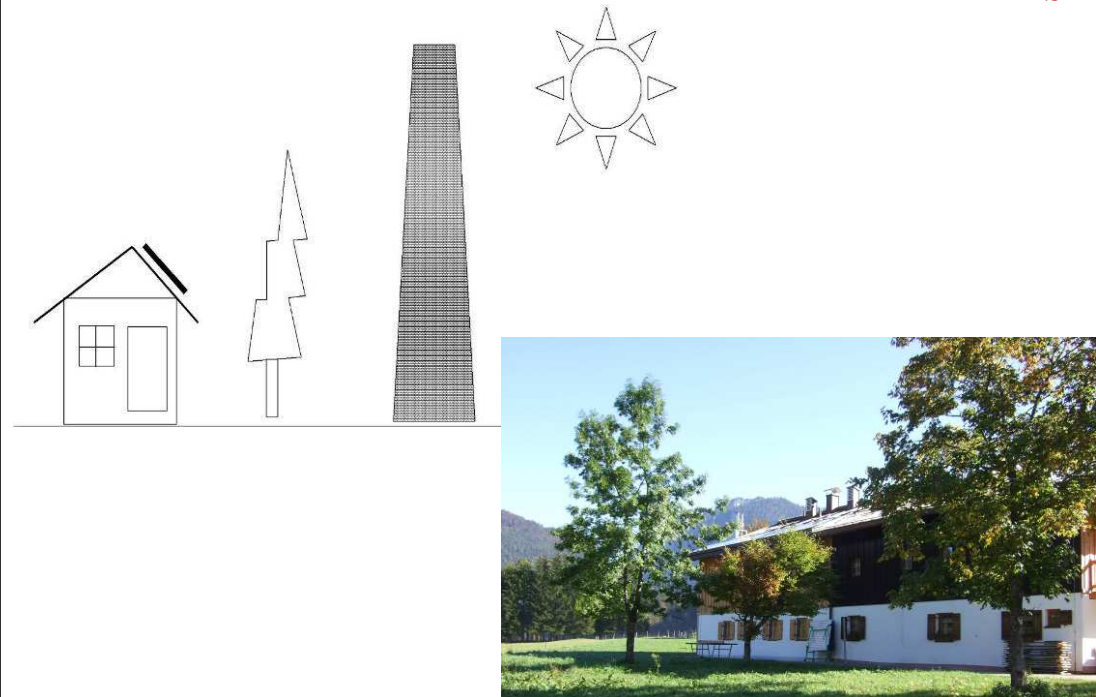
Príklad detailného, štvrťhodinového energetického monitoringu

		E Solar - DHW
Total Period		264 249 [kWh]
From	To	
1. 1.	1. 2.	8 291
1. 2.	1. 3.	12 848
1. 3.	1. 4.	21 466
1. 4.	1. 5.	26 258
1. 5.	1. 6.	32 416
1. 6.	1. 7.	30 976
1. 7.	1. 8.	33 266
1. 8.	1. 9.	32 382
1. 9.	1.10.	27 359
1.10.	1.11.	21 818
1.11.	1.12.	10 395
1.12.	1. 1.	6 774

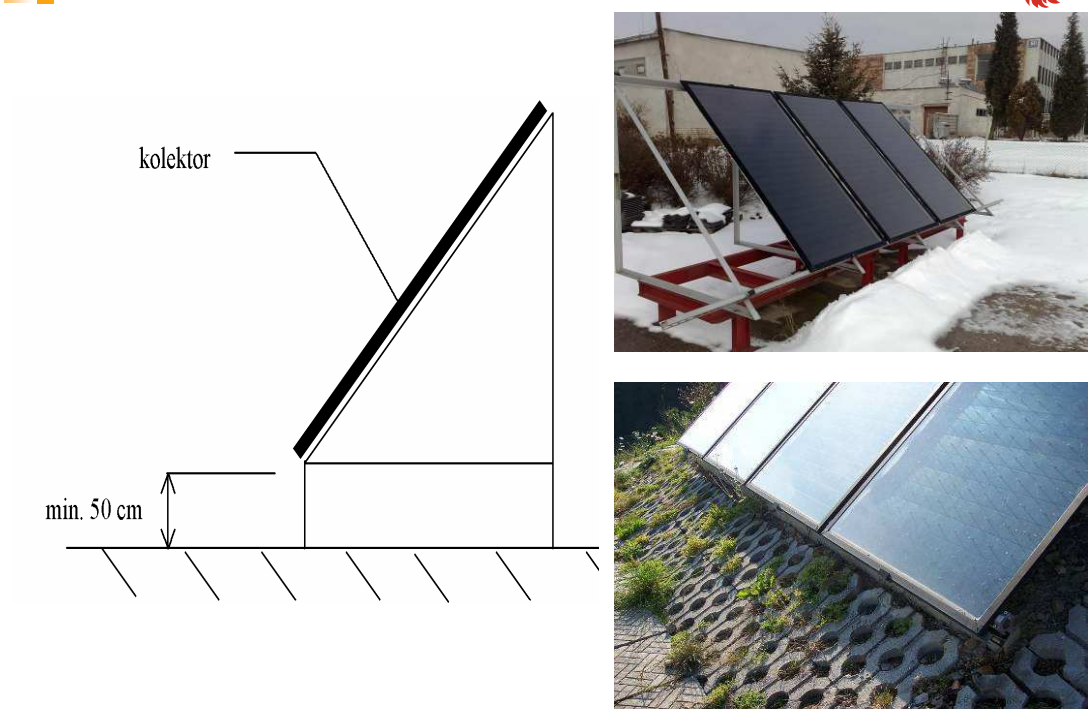
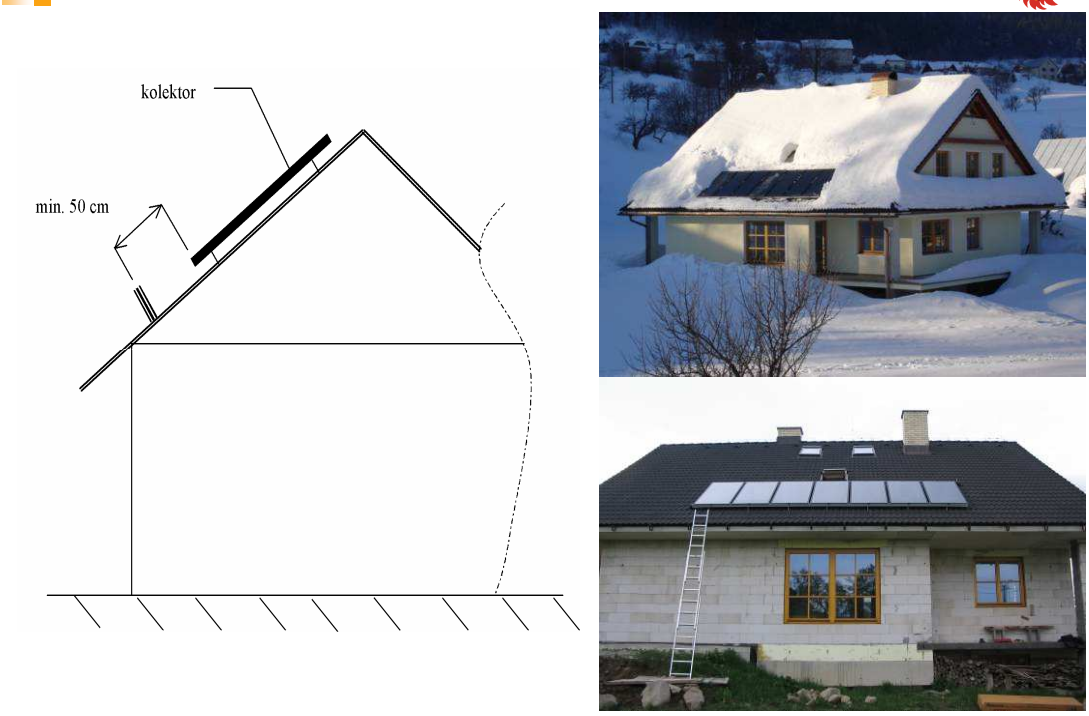
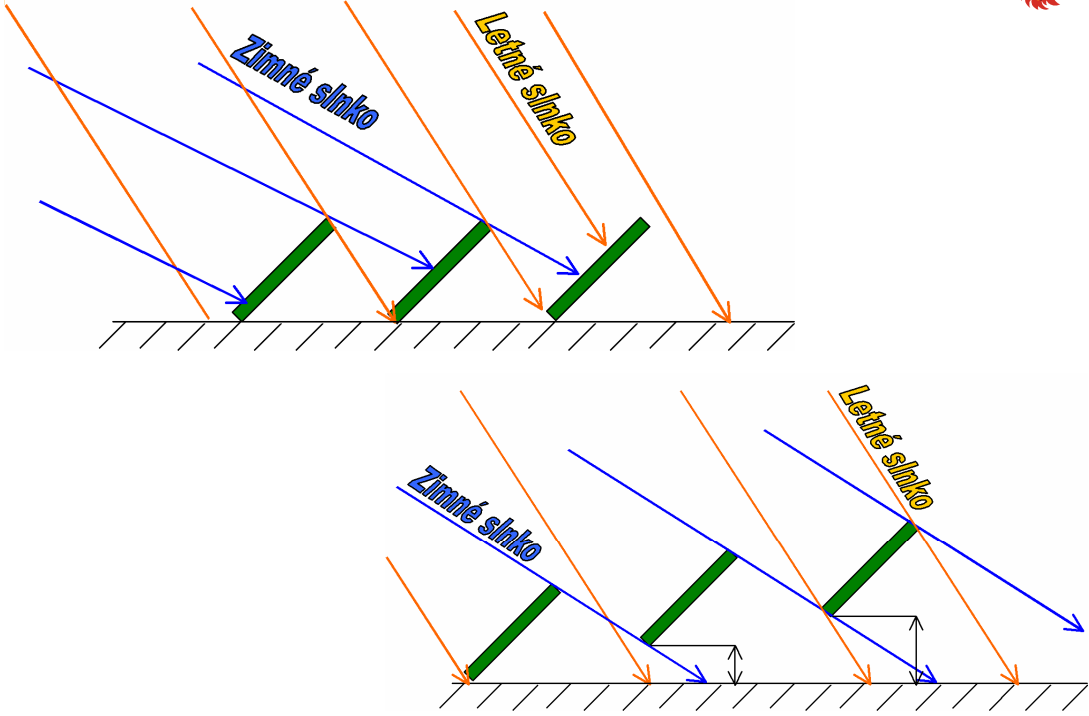
1.6.2010	90,0 kWh
2.6.2010	152,9 kWh
3.6.2010	458,9 kWh
4.6.2010	212,2 kWh
5.6.2010	547,2 kWh
6.6.2010	874,9 kWh
7.6.2010	941,1 kWh
8.6.2010	947,8 kWh
9.6.2010	1 027,0 kWh
10.6.2010	891,3 kWh
11.6.2010	1 014,8 kWh
12.6.2010	1 017,9 kWh
13.6.2010	762,3 kWh
14.6.2010	1 018,0 kWh
15.6.2010	915,1 kWh
16.6.2010	665,8 kWh
17.6.2010	21,8 kWh
18.6.2010	2 551,1 kWh
19.6.2010	2 467,1 kWh
20.6.2010	2 379,7 kWh
21.6.2010	2 591,0 kWh
22.6.2010	499,3 kWh
23.6.2010	2 963,7 kWh
24.6.2010	2 013,1 kWh
25.6.2010	2 235,2 kWh
26.6.2010	968,2 kWh
27.6.2010	707,1 kWh
28.6.2010	2 991,8 kWh
29.6.2010	3 611,9 kWh
30.6.2010	3 144,5 kWh
Spolu:	40 682,7 kWh

Porovnanie dimenzácie a reality závislej od počasia

Ako si vyrobiť problém

Príklady realizácií

Sídlisko Hliny VII
Žilina, Slovensko
2003

Základné údaje o projekte:

- 132 kolektorov TS300 = 264 m² kolektorovej plochy
- dĺžka montáže kolektorového systému – 1 týždeň
- 480 bytových jednotiek, materská škola, obchody, práčovňa
- cena za m² kolektorovej plochy cca. 315 € (bez zásobníkov)
- rok 2005: 121.000 kWh, 2006: 119.000 kWh, **2007: 106.000 kWh**
- výstupná teplota vody - projektovaná 35 °C, reálne cez 50°C
- zásobníky 4 a 6 m³
- potenciálny problém s vandalmi, prestavba systému

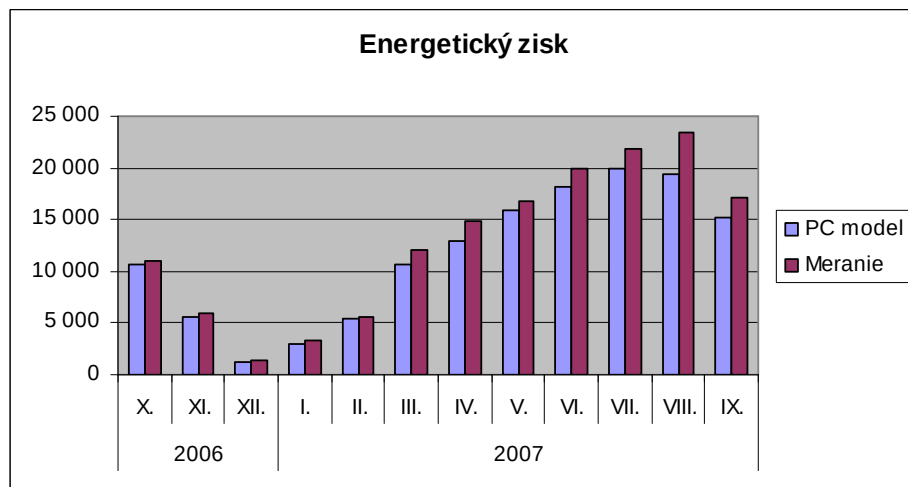
Klinické centrum Podgorica, Čierna Hora 2006

Základné údaje o projekte:

- 81 kolektorov TS300 = 162 m² kolektorovej plochy
- dĺžka montáže kolektorového systému – 6 týždňov, vrátane spevnenia
- nemocničný komplex – hygienické a technologické účely
- cena za m² kolektorovej plochy cca. 520 € (kompletný systém)
- rok 2007: 153.600 kWh , 2008: 162.000 kWh
- výstupná teplota vody - projektovaná 40 °C, reálne cez 55°C
- zásobníky 20 m³
- problémy s obstaraním materiálu – kompletný dovoz

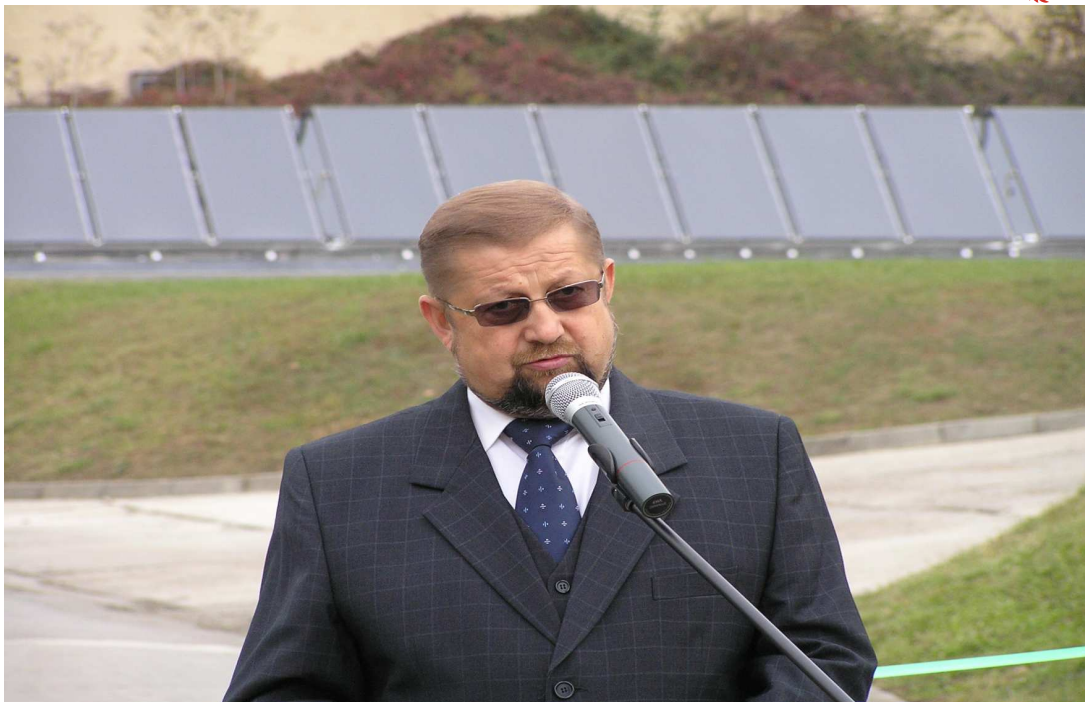

	2006			2007								
	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.
PC model	10 623	5 593	1 203	2 944	5 360	10 719	12 878	15 839	18 141	19 940	19 455	15 236
Meranie	11 000	6 030	1 400	3 322	5 667	12 000	14 910	16 854	20 000	21 934	23 346	17 100

Dimenzácia: 137,9 MWh
 Realita: 153,6 MWh 11,4 %

Väzenský bitúnok
Rimavská Sobota, Slovensko
2008

Základné údaje o projekte:

- 60 kolektorov TS400 = 120 m² kolektorovej plochy
- dĺžka montáže kolektorového systému – 2 týždne
- teplá voda pre technologické účely
- cena za m² kolektorovej plochy cca. 660 € (kompletný systém)
- predpokladaná úspora 65.000 kWh / meranie 1. rok: 68.000 kWh
- výstupná teplota vody 60 °C
- zásobníky 3 x 1,5 m³
- problém s umiestnením systému – špecifické podmienky investora

Všeobecná nemocnica
Zrenjanin, Srbsko
2009

Základné údaje o projekte:

- 200 kolektorov TS300 = 400 m² kolektorovej plochy
- dĺžka montáže kolektorového systému – 4 týždne
- teplá voda pre sociálne účely, kuchyňu
- cena za m² kolektorovej plochy cca. 460 € (bez zásobníka)
- predpokladaná úspora 265.000 kWh
- výstupná teplota vody 55 °C
- zásobník 1 x 10 m³ – predhrev + 2 x 10 m³ doohrev plynom
- umiestnenie systému – polyfunkčné – prestrešenie parkoviska

Stredoškolský internát
Zrenjanin, Srbsko
2009

Základné údaje o projekte:

- 72 kolektorov TS300 = 144 m² kolektorovej plochy
- dĺžka montáže kolektorového systému – 2 týždne
- teplá voda pre sociálne účely, kuchyňu, práčovňu
- cena za m² kolektorovej plochy cca. 525 € (kompletný systém)
- predpokladaná úspora 83.000 kWh
- výstupná teplota vody 55 °C, **29.10.2009: 48 °C**
- zásobník 1 x 10 m³
- umiestnenie systému – dodatočné spevnenie strechy, koordinácia

UVTOS

Želiezovce, Slovensko

2010

PROJEKT: SK0080

Názov projektu / Project title : Inštalácia slnečných kolektorov a modernizácia energetických zariadení v ÚVTOS Želiezovce
/ Installation of solar collectors and energy facilities refurbishment in UVTOS Želiezovce

Konečný prijímateľ / Project promoter: Ústav na výkon trestu odňatia slobody Želiezovce/
Imprisonment Institution Želiezovce

Projekt sa zameriava na znižovanie prevádzkových energetických nákladov spojených so spotrebou zemného plynu na vykurovanie a prípravu teplej vody v ÚVTOS Želiezovce. Na jednej strane prostredníctvom energeticky efektívnych opatrení (výmena kotla, horákov), na druhej strane využitím obnoviteľného energetického zdroja – slnečnej energie (slnečné kolektory).

Kvôli zabezpečeniu potrebného množstva tepla a teplej vody v ústave s využitím obnoviteľného energetického zdroja – slnečnej energie a celkovému zníženiu nákladov na energiu v ÚVTOS Želiezovce je nevyhnutné realizovať nasledovné technické opatrenia:

- Inštalácia slnečných kolektorov (320 ks);
- Výmena pretlakových horákov na kotloch (2 ks);
- Rekonštrukcia ohrevu OPV (1 ks odovzdávacia stanica tepla);
- Inštalácia kondenzačného kotla (1 ks)
- Inštalácia plynového rýchlovyhrievača pary (2 ks).

Realizácia projektu jednoznačne prispieje k zníženiu negatívnych vplyvov na životné prostredie spôsobených neefektívnym spaľovaním fosilného paliva – zemného plynu a následným vypúšťaním škodlivých emisií a prispieje tak k trvalo udržateľnému socio-ekonomickému rozvoju. Nové technické riešenie vylepšuje očakávané pozitívne vplyvy projektu na životné prostredie.

Bol uskutočnený výber zhotoviteľa realizačnej projektovej dokumentácie. Je uzatvorená zmluva o dielo na spracovanie realizačnej projektovej dokumentácie. Projektové práce sú v štádiu realizácie.

This project is focused on operating energy costs decreasing connected to natural gas consumption for heating and hot water preparation in UVTOS Želiezovce institution. Project aim is to be acquired through energy efficient measures (boiler and gas burners replacement), on the other hand also through renewable energy source – solar energy utilization (solar collectors). In order to supply sufficient amount of demanded heat and hot water to buildings of UVTOS Želiezovce utilizing the renewable energy source – solar energy and to achieve energy costs savings in general, the following technical measures have to be provided:

- Installing of 320 solar-thermal flat collectors;
- Replacement of pressure-gas burners on boilers (2 pieces);
- Refurbishment of DHW preparation by installation of new compact heat exchanging unit;
- Installing of condensing boiler;
- Installing 2 pieces of gaseous fast-generator of steam.

Implementation of the project will unambiguously contribute to decrease of negative impacts on environment caused by non-effective burning of fossil fuel – natural gas and consequent release of hazardous emissions and it will thus contribute to permanently maintainable socio-economical development. The new technical solution improves expected positive impacts of the project on the environment.

The selection of project documentation designer was made. The contract for development of project documentation was signed. Works concerning the project documentation are being realized.

Základné údaje o projekte:

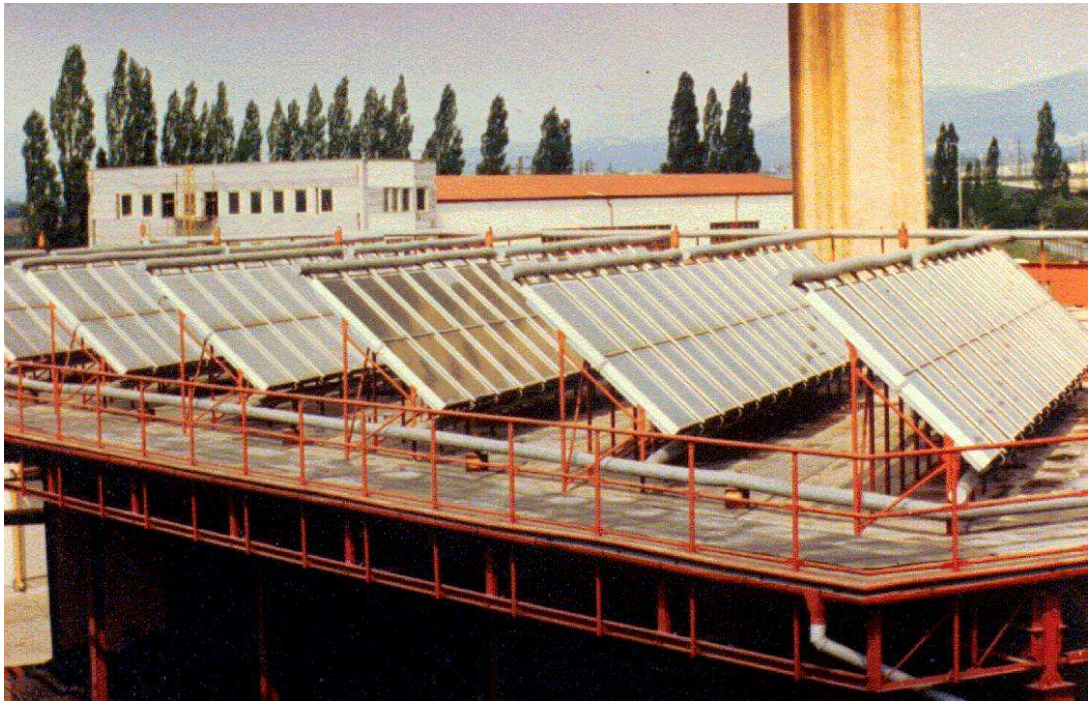
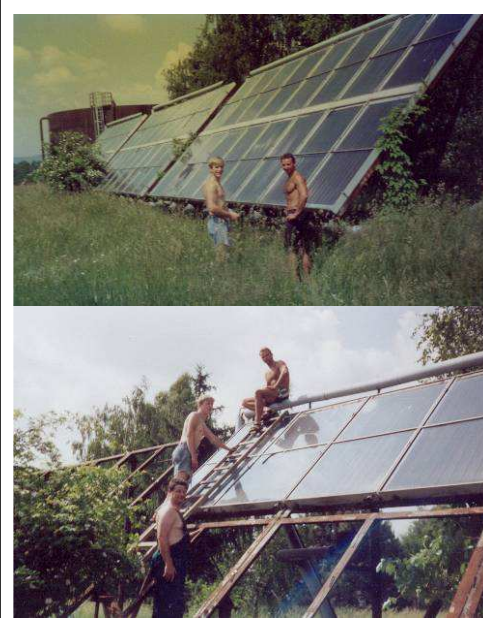
- 320 kolektorov TS300 = 540 m² kolektorovej plochy

- ...

Ďakujem za pozornosť

Ďalšie príklady realizácií

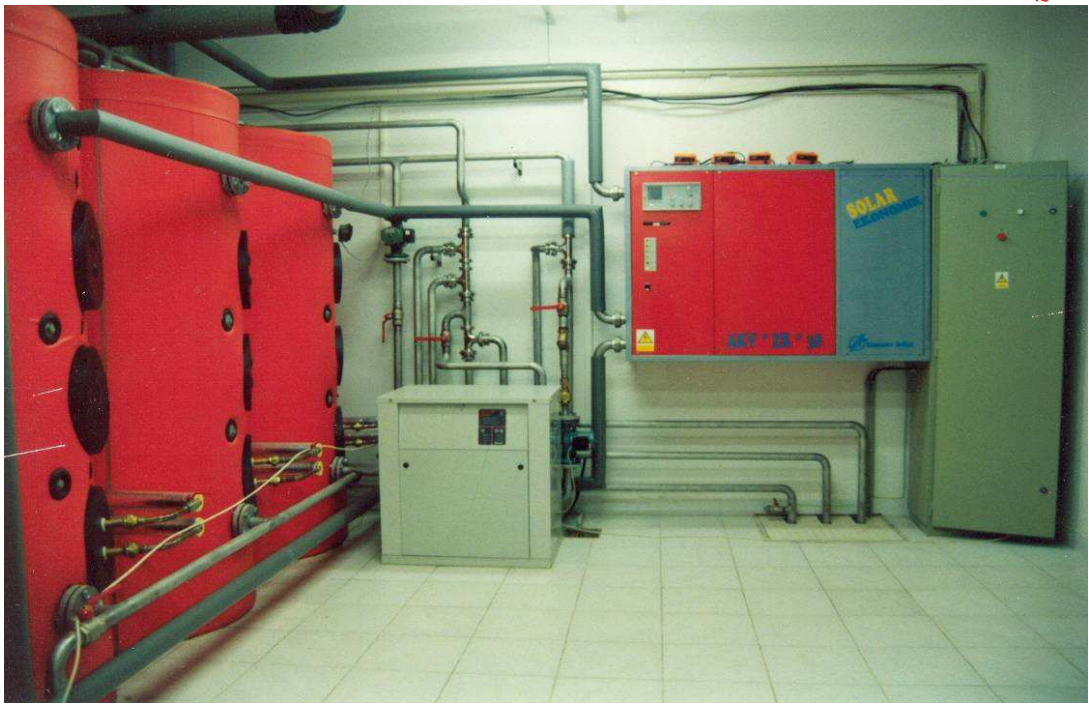

Ďakujem za pozornosť

Koniec